

YEREL PARÇALAR YEREL BİÇİMLER

Radikal bir duruş, tavır ve tarz sahibi olmadığımız, kendi başımıza düşünme yeteneğine sahip olmadığımız için, konularımızı ulus-devlet'in siyasal tercihleri doğrultusunda şekillendiriyoruz.

Mekanikçi materyalizmin, dinlerin belirleyiciliğini tartışılabilir, sorgulanabilir, reddedilebilir hale getirdiği günden bu yana, bütün dünya, bütün toplumlar, İslâm toplumları da, bir anlam/bilinç bunalımı, yoksunluğu durumu yaşıyor. Mekanikçi materyalizm, her toplumda büyük ölçüde dinin şahsileştirilmesinde, yani sekülerleştirilmesinde tayin edici bir rol oynadı. Günümüzde İslâm toplumları modern zamanlarda gerçekleştirilen büyük değişimlerin, altüst oluşların yabancılaştırıcı etkilerini yaşıyor. Sözü ettiğimiz yabancılaştırıcı etkiler zihin dünyamızı olduğu kadar, bilinç/algı/ruh dünyamızı da istikrarsızlaştıran etkilerdir. İslâm dünyası toplumlarında İslâmî düşünce hayatı, kültür hayatı bu istikrarsızlaştırıcı etkileri gereği kadar fark etmiyor ve tartışmıyor.

Günümüzde, İslâm toplumlarında, maneviyatçılık, batınlık, mistisizm, tasavvuf İslâm'a karşı konumlandırı-

rılıyor, yapılandırılıyor. Ulusal kimlikler, azınlık kimlikleri İslâmî kimliğin yerine geçiyor. Dinî hayatta bir yanda korkunç bir kurallar fetişizmi yaşanırken, bir diğer yanda da korkunç bir kuralsızlık ve keyfilik yaşanıyor. Birbirinden çok farklı yeni duyarlılık biçimleri dinî hayatı yeni parçalara bölüyor. Risk almayı, sorumluluk almayı, maddî ve manevî çaba harcamayı, ilâhî sınırlara riayet etmeyi, bu sınırları korumayı gerektirmeyen dinî tercihler toplumsallaşıyor. İnançlarımızla amellerimiz arasındaki derin ve kopmaz bağlar, kopma noktasına geliyor. Herkesin, her kesimin hoşuna gidebilecek dinî eğilimler etki alanlarını genişletiyor.

Bugünün küresel dünyasında kimlik referanslarımız belirsiz hale geliyor. İnsanlığın ve bilgeliğin engin dünyası ile ilişkilerimizi keserek, statik ve yerel dünyalara kapanıyoruz. Grup/cemaat/mezhep kimlikleri, İslâmî kimliğimizi görünür olmaktan çıkararak,

etki alanlarını genişletiyor. Cemaatler dinî duygular temelinde, insanları çıkarıcı bir dille manipüle edebiliyor. Kitleler, millileştirilmiş bir din algısıyla özdeşleştiriliyor. Ulus-devlet'in kutsallarıyla, çıkarlarıyla bütünleşen dinî yorumları seçiyor. Mistik tercihler, deneyimler, bu tercih sahipleri üzerinde bir tür terapi-meditasyon etkisi uyandırıyor. İçsel rahatlığı ve bireysel esenliği arayanlar bu terapi-meditasyon akımlarına yöneliyor.

Müslümanlar olarak, İslâmî bütünlüğü, bütünlük bilincini yeniden kuruncaya kadar, bu bilinci toplumsallaştırıncaya kadar, nihai olmayan ara konular arasında sürükleneyeceğiz. İslâmî bütünlüğü ve bütünlük bilincini kaybettiğimiz için, Müslüman halklar olarak bugünün tarihinin faileri değiliz. Müslümanların geçmişte gerçekleştirdikleri parlak başarıları konuşmak/anlatmak bizleri rahatlatıyor, mutlu ediyor. Rahatsız ve mutsuz olmamak için, neden, bugünün

tarihinin/düşüncesinin/dünya görüşünün/siyasal modellerinin nesnesi konumuna mahkûm edildiğimizi konuşmuyoruz. Bu hayatî konuları tartışmaya açabilmek için, toplumlarımızın bilincini etkileyebilecek, yükseltebilecek ve dönüştürebilecek çok güçlü entelektüel kadrolara ihtiyacımız olduğunu kabul ederek, yeni çözümler yapabiliriz.

Müslümanlar olarak halen içerisinde bulunduğumuz konular çok dramatik olduğu halde, İslâmî bütüne özgü eylemleri, sorumlulukları açıkça yansıtabilecek bir noktada durmadığımız halde, İslâm etrafında spekülâtif gevezelikler yapmaya devam edebiliyoruz. Radikal bir duruş, tavır ve tarz sahibi olmadığımız, kendi başımıza düşünme yeteneğine sahip olmadığımız için, konularımızı ulus-devlet'in siyasal tercihleri doğrultusunda şekillendiriyoruz. İslâmî bilinç, bütünlüğü temsil eden bir merkezden mahrum bulunduğu için her yerde bilinç çarpıklıkları yaşanıyor. İslâmî bütünlük bilincinin marjinal bir konuma çekildiğini hatırlamak gerekiyor. Yanlış ve bencil temsiller, yanlış ve bencil yorumlar, yanlış ve bencil temsillerin sömürerek istikrarsızlaştırdığı kavramlar sebebiyle bugün patolojik sorunlar yaşıyoruz.

Bugünün dünyasında/toplumlarında İslâm, meşruiyet kaynağından ve kavramsal bağlamından koparılmış, ahlakî/manevî parçalar, yerel biçimler şeklinde yaşatılıyor. Sekülerleşmenin tayin edici rolü, dinin dokunulmazlık konumunu yitirdiğini gösteriyor. Ahlakî dilin/bilincin/kaygının kaybolduğu bir dünyada piyasa bireyselliği, herkese, Müslümanlara da, çıkarlarını en iyi nasıl değerlendirmeleri, nasıl yönetmeleri gerektiğini öğretiyor. Neoliberal akıl, ahlakî ve dinî kaygılara geçit vermiyor. Bizler, Müslümanların siyasal iddia ve projeleri olmadığından, kamusal alandan çekilmiş, batını alana kapanmış bir duyarlılığı temsil etmeye başladıklarından yakınırken, şimdilerde ahlakî bilinci/ahlakî değerleri de kaybettiklerini görüyoruz.

Günümüz dünyasında/toplumlarında dinî olana karşı kayıtsızlık, modernlik ölçütü olarak değerlendiriliyor. Ege-men modern ideolojik kültür, İslâmî referanslarımızı değersizleştirmeye devam ediyor. Modern/seküler kültürün

bağlayıcı dayatmalarını aşmayı başaramıyoruz. Ahlakî varoluş, bilinç ve dil değersizleştirildiği için, bugün her yerde kimlik/kişilik/karakter/sahicilik kaymaları yaşanıyor. Her konuda, her yerde, bilinçsizlik/ufuksuz/kaba/katı taşralılıkların tek yanlı/aşırı bağnazlıklarıyla karşılaşılıyor, terörize ediliyor. Her iktidar, bilinçsiz ve kaba taşralılıkları hamaset diliyle kontrol edebiliyor. Her iktidar hakikatin çarptırılması pahasına kendi haklılığını savunabiliyor. Hangi anlamda, hangi bağlamda olursa olsun, her narsizm, sahiplerini büyük bir körlüğe sürüklüyor. Cemaat narsizmi de bugün sözünü ettiğimiz bu körlük içerisinde yaşıyor.

İçerisinde yaşadığımız zamanın bitip tükenmeyen saldırıları karşısında sergilediğimiz uzun sessizlikler güçsüzlüklerimizi, yetersizliklerimizi yansıtıyor. Eski konular, eski sorunları, eski yaklaşımlar sebebiyle, bu konular, bu sorunlar etrafında sürdürdüğümüz tartışmalar sebebiyle, yeni gerçeklere nüfuz edemiyoruz. Taşralılıktan kurtulmayı başaramayan tercihlerimiz burada da karşımıza çıkıyor ve hepimizi kısıtlıyor, engelliyor.